

Uniwersytet Jagielloński
Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej
Instytut Ekonomii i Zarządzania
Zakład Ekonomii Stosowanej

Pobrano z portalu
<http://tadeusz.wawak.pl>

30-387 Kraków, ul. Prof. Stanisława Łojasiewicza 4
tel. 601 886 862

e-mail: wawak@econ.uj.edu.pl
www: <http://www.tadeusz.wawak.pl>

„Nic nowego bez nas”

Wstępny, roboczy raport z I etapu badań na temat:

PROJAKOŚCIOWA RESTRUKTURYZACJA ZARZĄDZANIA W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

Temat realizowany w 2010 roku przez

prof. nadzw. dr hab. Tadeusza Wawaka

Kierownika Zakładu Ekonomii Stosowanej UJ

Źródło finansowania badań: wypracowane, środki własne Zakładu Ekonomii Stosowanej, Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Uniwersytetu Jagiellońskiego.

1. Cele I etapu realizowanych badań ankietowych

A - zebranie opinii profesorów i doktorów na temat:

- wybranych propozycji zawartych w „Strategii rozwoju Szkolnictwa wyższego 2010 – 2020. Projekt środowiskowy” opracowanej przez zespół KRASP pod kierunkiem Prof. Jerzego Woźnickiego,

- wybranych propozycji zawartych w „Strategii rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku” opracowanej przez ekspertów konsorcjum: Ernst & Young Business Advisory i Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową pod kierunkiem Prof. Krzysztofa Rybińskiego i Dr Bohdana Wyżnikiewicza,
- wybranych propozycji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmian w ustawie - „Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie o niektórych ustaw”, przedstawionych przez Rząd RP do zatwierdzenia Sejmowi,
- wybranych wniosków z badań przeprowadzonych przez Tadeusza Wawaka w roku akademickim 2008-2010 w Uniwersytecie Jagiellońskim na temat : „Model projakościowej restrukturyzacji zarządzania w szkole wyższej – założenia modelowe”,
- proponowanych w publikacjach przez Tadeusz Wawaka wybranych rozwiązań dotyczących kierunku, metod i konkretnych sposobów niezbędnej projakościowej restrukturyzacji zarządzania w szkolnictwie wyższym w Polsce;

B - dokonanie, na podstawie zebranych w drodze anonimowej ankiety, opinii profesorów i doktorów w powyższych kwestiach:

- oceny projakościowego charakteru proponowanych zmian w zarządzaniu w szkolnictwie wyższym,
- oceny słuszności i realności realizacji proponowanych zmian i nowych rozwiązań w zarządzaniu w publicznej i niepublicznej uczelni,
- oceny zgodności proponowanych rozwiązań w zmianie prawa dotyczącego Szkolnictwa wyższego w Polsce z zalecanymi wymaganiami Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego,
- oceny trybu przeprowadzenia zarządzania szkolnictwem wyższym w Polsce;

C - opracowanie założeń do konstruowania modelu projakościowej restrukturyzacji zarządzania w szkolnictwie wyższym w Polsce.

2. Sposób i zakres realizowanych badań ankietowych

A - badania prowadzone są przez Tadeusza Wawaka, kierownika Zakładu Ekonomii Stosowanej w sposób niezależny, albowiem w całości finansowane są z wypracowanych przez Zakład środków własnych;

B - badania odbywają się pod patronatem i naukowym wsparciu Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk;

C - kwestionariusz ankiety, skierowanej do profesorów i doktorów zatrudnionych w szkołach wyższych w Polsce, został opracowany przez Tadeusza Wawaka na podstawie przedstawionych powyżej (w punkcie 1.A) dokumentów (źródła);

D - kwestionariusz ankiety składa się z dwóch części:

- pierwsza część zawiera 52 konkretne pytania z możliwością wyboru jednego z trzech wariantów: „TAK”, „NIE” oraz „Nie wiem lub Nie mam zdania”,
- druga zawiera 21 pytań z kilkoma wariantami odpowiedzi; ankietowany wybiera jedną lub więcej odpowiedzi, zgodnie z instrukcją, która w poszczególnych pytaniach jest różna;
- ostatnie pytanie części drugiej jest otwarte, w którym ankietowani są proszeni o przedstawienie pięciu najważniejszych propozycji zmian w systemie zarządzania w szkolnictwie wyższym w Polsce,
- ankietowani proszeni byli o zaznaczenie typu reprezentowanej uczelni i (jeśli jest to możliwe) o podanie pełnej nazwy reprezentowanej uczelni;

E - zdecydowano, że badania ankietowe zostaną przeprowadzone drogą elektroniczną w I etapie wśród profesorów i doktorów: największych uczelniach publicznych Krakowa i Warszawy, uniwersytetów ekonomicznych: Poznania i Wrocławia, wydziałów ekonomii i zarządzania uniwersytetów w: Gdańsku, Łodzi i Lublinie oraz profesorów i doktorów z pozostałych uczelni, którzy współpracują z Zakładem Ekonomii Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego;

F - umieszczono ankietę na stronie internetowej Zakładu Ekonomii Stosowanej UJ;

G - rozesłano zaproszenie do badań (opracowane przez Tadeusza Wawaka) pilotażowo do kilkunastu profesorów w celu przetestowania prawidłowego funkcjonowania programu komputerowego, wykorzystanego do przeprowadzenia badań ankietowych oraz wyeliminowania ewentualnych błędów w kwestionariuszu ankiety;

H - uruchomiono badania ankietowe (5 listopada 2010 roku) i po miesiącu ich prowadzenia odczytano i odnotowano dotychczasowe zebrane wyniki, w celu poddania ich wstępnej analizie; wyniki tej analizy przedstawione są poniżej,

I - w badaniach bierze udział dwoje pracowników naukowo-technicznych: mgr Wiesław Bracha, mgr Edyta Grzyb i mgr Katarzyna Leśkiewicz, a sprawami finansowymi zajmuje się mgr Martę Pawliszyn.

J - liczba wypełnionych kwestionariuszy - w przeciągu 30 dni na stronę kwestionariusza ankiety weszło i zapoznało się z jego treścią 369 profesorów i doktorów, czyli szósta osoba, którym wysłano zaproszenie do badań (16%). Co czwarta osoba rezygnowała z wypełnienia kwestionariusza; co spowodowało, że analiza objęto tylko 276 osób. Jest to około

12 % profesorów i doktorów do których wysłaliśmy zaproszenie do wzięcia udziału w badaniach. Badania nie zostały zamknięte, dlatego też można założyć, że liczba osób, która wypełniła prawidłowo kwestionariusz ankiety wzrosnie do co najmniej 300 osób.

3. Wyniki badań - część pierwsza kwestionariusza ankiety

Część pierwsza kwestionariusza ankiety obejmowała propozycje 52 nowych rozwiązań dotyczących jakościowej restrukturyzacji zarządzania ujętych w postaci 52 pytań. Opinie badanych profesorów i doktorów na ich temat były bardzo zróżnicowane.

Tylko na trzy pytania odpowiedziało: „NIE” więcej niż 50 % ankietowanych. W przypadku sześciu propozycji nowych rozwiązań, głosy się tak rozłożyły, że nie uzyskano jednoznacznych odpowiedzi, ponieważ zarówno odpowiedzi na „NIE” jak i na „TAK” było mniej niż 50 %, a część osób się wstrzymała. Najwięcej pytań – 43 uzyskało więcej niż 50 % odpowiedzi: „TAK”.

Badani profesorowie i doktorzy jednoznacznie opowiedzieli się przeciw czterem propozycjom:

- **80,5% - przeciw obniżaniu poziomu jakościowych wymagań przy określaniu minimum kadrowego niezbędnego do uruchomienia kierunku studiów**, np. zastąpienie jednego profesora dwoma doktorami, jednego doktora dwoma magistrami; (za tylko 9,3 %) jest to kolejna propozycja MNiSzW obniżenia wymogów stawianych uczelniom niepublicznym, w przeszłości do uruchomienia kierunku studiów licencjackich konieczne było zatrudnienie 4 profesorów, obecnie za sprawą MNiSzW potrzeba tylko trzech, a obecnie Ministerstwo proponuje obniżenie tego limitu do 2 profesorów, w zamian za doktorów, którzy zastąpią profesorów i magistrów, którzy zastąpią doktorów; ten skandal personalny spowoduje, że uczelni niepublicznej wystarczy do uruchomienia kierunku studiów powierzenie dwóm profesorom prowadzenia seminarium (po 60 godzin na rok), pozostałe wykłady będą mogły prowadzić osoby ze stopniem doktora lub tytułem zawodowym magistra; to wystarczy, aby mogła powstać tzw. „szkoła wyższa” w kolejnej małej gminie o poziomie szkoły pomaturalnej.
- **69,0% - przeciw stworzeniu możliwości, aby rektorem uczelni publicznych mógł zostać doktor (bez habilitacji)**; praktyki tego rodzaju, występujące w uczelniach nie-

publicznych, nie przyniosły jak dotychczas pozytywnych następstw (poza nielicznymi przypadkami); (za – tylko 23,5 %)

- **52,7 % - przeciw rozszerzeniu dotychczasowych kompetencji Państwowej Komisji Akredytacyjnej**, polegającej dotychczas na ocenie programowej kształcenia na danym kierunku studiów (po zmianie nazwy Polskiej Komisji Akredytacyjnej) o ocenę instytucjonalną funkcjonowania (w tym zarządzania jakością) wydziałów i instytutów; (za – tylko 39,8 %). Zgodnie z wymogami Procesu Bolońskiego, zaakceptowanymi przez Unię Europejską tzw. agencje zewnętrznego zapewnienia jakości powinny „regularnie podejmować działania w zakresie zewnętrznego zapewnienia jakości na szczeblu instytucjonalnym lub programowym. Ponadto instytucje te powinny być niezależne od instytucji szkolnictwa wyższego, władz państwowych (np. MNiSzW) oraz nie podlegać wpływom zainteresowanych stron (np. rektorów, którzy są oceniani, zrzeszonych w KRASP) z powyższego wynika, że instytucje dokonujące oceny (akredytacji) programowej kształcenia powinny być różne od tych które zajmują się certyfikującą (oceną) systemów zapewnienia jakości, czyli zarządzania jakością. W noweli ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym...” proponuje się powierzenie obu tych funkcji, całkowicie zależnej od MNiSzW i KRASP, tylko jednej agencji zewnętrznego zapewnienia jakości, którą nazwano Polską Komisją Akredytacyjną. Członków Polskiej Komisji Akredytacyjnej ma powoływać, na wniosek głównie rektorów, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Tymczasem agencje zewnętrznego zapewnienia jakości powinny być niezależne od rządu i stowarzyszeń rektorów, których oceniają. Uczelnie, zgodnie z przyjętymi w 2005 roku ustaleniami w Bergen (podczas posiedzenia ministrów właściwych do szkolnictwa wyższego państw sygnatariuszy Procesu Bolońskiego) muszą mieć prawo do wyboru dowolnej zarejestrowanej agencji zewnętrznego zapewnienia jakości, upoważnionej do akredytacji (certyfikacji) systemu zapewnienia jakości (zarządzania jakością), w dowolnym kraju członkowskim Unii Europejskiej. MNiSzW chce mieć bezpośredni wpływ na przebieg oceny (akredytacji) zarówno programowej jak i instytucjonalnej, czyli systemu zapewnienia jakości, dlatego proponuje przypisać obie te funkcje jedynej agencji zewnętrznego zapewnienia jakości, zależnej od siebie, Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Dlatego też w noweli wspomnianej ustawy nie ma mowy o prawie tworzenia w państwach Unii Europejskiej niezależnych, innych agencji zapewnienia jakości i uznawaniu akredytacji (certyfikacji) poczynionej za granicą. Zorientowani w problemie profesorowie i doktorzy są temu przeciwni i dlatego tylko 39,8 % badanych popiera propozycje monopolizowania ocen w jednej instytucji akredytującej, zarówno programy jak i systemy zarządzania w uczelniach, (co jest niezgodne z obo-

wiązującymi Polskę zaleceniami Unii Europejskiej i Procesu Bolońskiego) a 3,7 % jest przeciw. W Polsce powinno powstać kilka niezależnych, zarejestrowanych agencji zewnętrznego zapewnienia jakości, akredytujących systemy zarządzania jakością (zapewnienia jakości) w szkołach wyższych. **Polska Komisja Akredytacyjna nie może mieć tu zagwarantowanego ustawowo monopolu.**

- **48.2 % - przeciw komercjalizacji i prywatyzacji szkół wyższych poprzez uprawnienie uczelni publicznych do zmiany statusu na niepubliczne uczelnie skarbu państwa**, działające pod nadzorem rady powierniczej, powołanej ministra właściwego do szkolnictwa wyższego; (za – tylko 27,9 %). Profesorowie i doktorzy nie widzą w dostatecznym stopniu, możliwości bankructwa państwowych i samorządowych szkół wyższych i podzielenia przez te uczelnie losu polskich stoczni. Dlatego też w większości są przeciwko komercjalizacji i prywatyzacji uczelni publicznych.

Negatywnie odnieśli się ankietowani nauczyciele akademicy także do poniższych pięciu propozycji, co do których liczba ankietowanych wypowiedających się na „TAK” była wyższa od liczby osób, które wypowiedziały się na „NIE”, ale nie przekraczała 50 % wszystkich badanych; stało się to za sprawą dużej liczby osób, które wstrzymały się od głosu i wybrały opcje - „Nie wiem lub Nie mam zdania”. Oznacza to, że te propozycje nie zostały zaakceptowane przez badanych profesorów i doktorów. W tych pięciu propozycjach wypowiedziało się :

- za 49,1 %, a przeciw było 18,6 %, w sprawie : wszyscy zatrudnieni na pierwszym pełnym etacie w uczelni, aby podjąć pracę w innej organizacji, bądź uruchomić działalność gospodarczą, powinni mieć zgodę rektora macierzystej uczelni;
- za 46,5 %, a przeciw było 39,8 %, w sprawie: należy wprowadzić do wymagań programowych studiów obowiązek zaliczania części przedmiotów w języku obcym mogą być prowadzone wspólnie z uczelniami zagranicznymi;
- za 42,0 %, a przeciw 32,7 %, w sprawie: należy uruchomić w uczelniach, zgodnie z Międzynarodowa Klasyfikacja Kształcenia, cztery typy programów dyplomowych: zawodowe, akademickie, badawcze i multidyscyplinarne (I stopnia) bez ukierunkowania zawodowego;
- za 41,6 %, a przeciw 33,2 %, w sprawie: słuszne jest przeniesienie kompetencji dotyczących dystrybucji środków budżetowych na finansowanie badań naukowych i prac rozwojowych z MNiSzW na poziom wykonawczy reprezentowany przez Narodowe Centrum Badań oraz Narodowe Centrum Nauki;

- za 40,7 %, a przeciw 38,5 %, w sprawie: należy powołać Narodowy Fundusz Szkolnictwa Wyższego (agencje rządową), któremu powierzono by rozdział pomiędzy uczelnie wszelkich typów, środków budżetowych państwa na realizację zadań związanych z kształceniem, na zasadach kontraktowych i otwartych konkursów.

Znakomita większość propozycji zawartych w pytaniach pierwszej części kwestionariusza została przyjęta przez badanych profesorów i doktorów pozytywnie. W przypadku 43 propozycji więcej niż 50 % badanych wybrało odpowiedź „TAK”. Najbardziej zgodni byli ankietowani udzielając odpowiedzi na te pytania, które uzyskały ponad 80 % odpowiedzi: „TAK”. Oznacza to, że znakomita większość badanych opowiedziała się w siedmiu kwestiach:

- 88,9 % - za uprawnieniem uczelni do zawierania umów z innymi uczelniami, w tym zagranicznymi, o wspólnym prowadzeniu studiów na ustalonych wspólnie kierunku i poziomie kształcenia i wydawania wspólnych dyplomów; wymaga to wdrożenia zaleceń Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej w zakresie szkolnictwa wyższego w Polsce; (przeciw – 4,4 %)
- 86,7 % - za stworzeniem studentom polskich uczelni warunki do realizacji części programów studiów w uczelni zagranicznej i umożliwieniem studentom kończenia studiów uczestniczących w programach mobilnych; wymaga to szybkiego wdrożenia Krajowych Ram Kwalifikacyjnych zgodnych z wymogami Procesu Bolońskiego (stanowiska przyjęte w 2005 roku w Bergen); (przeciw – 3,5 %)
- 84,1 % - za wprowadzeniem regulacji umożliwiających skuteczne eliminowanie przypadków patologii i stosowania strategii „zero tolerancji” wobec korzystania przez studentów z niedozwolonych materiałów i środków pomocniczych (tzw. ściąg) podczas egzaminów, sprawdzianów i testów; czyli ściganiem tego rodzaju praktyk naruszenia obowiązującego prawa ; (przeciw – 8,0 %)
- 84,1 % - za wdrożeniem i doskonaleniem systemu monitorowania losów absolwentów oraz zbieranie wśród nich opinii na temat ukończonych studiów i uzyskanych efektów kształcenia, ich analizowaniem i wyciąganiem wniosków; w tym kierunku idą propozycje MNiSzW, zawarte w noweli ustaw dotyczących szkolnictwa wyższego; (przeciw – 6,6 %)
- 83,6 % - za pozostawieniem uczelniom swobody w ustalaniu zawartości „programów dyplomowych”, które muszą jednak odpowiadać zasadom, ustalonym przez minister-

stwo lub organ akredytujący; proponują to rozwiązanie opracowane strategie rozwoju szkolnictwa wyższego i są zbieżne ze stanowiskiem MNiSzW; (przeciw - 7.1 %)

- 83,2 % - za stworzeniem uczelniom możliwości powiązania z biznesem w ramach partnerstwa publiczno-prawnego, przy realizacji programów badawczych, korzystnych dla obu stron w nich uczestniczących; (przeciw – 6,2 %)
- 81,0% - za egzekwowaniem przewidzianych prawem sankcji wobec uczelni nieprzestrzegającym przyjętych standardów jakości kształcenia lub nie osiągnięcia wzorcowych efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów; proponuje to nowela ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym...”; (przeciw – 5,8 %)

Kolejne siedem propozycji, zawartych w wspomnianych powyżej strategiach rozwoju szkolnictwa wyższego, w proponowanej noweli ustaw związanych ze szkolnictwem wyższym oraz ustaleniami Procesu Bolońskiego i Unii Europejskiej uzyskało wysoką akceptację od 70 % do 80 % poparcia ze strony ankietowanych profesorów i doktorów. Osoby te opowiedziały się:

- 79.2 % - za uprawnieniem doktorantów do otrzymywania stypendium socjalnego; (przeciw – 9,7 %)
- 78,8 % - za tym, że obecny stan szkolnictwa wyższego wymaga planowo wprowadzanych zmian systemowych i przekształceń instytucjonalnych; domagają się tego autorzy obu opracowanych strategii rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku; (przeciw – 13,7 %)
- 74,8 % - za uruchomieniem cyklicznych, regularnych badań satysfakcji pracodawców z przygotowania absolwentów uczelni do pracy oraz stworzeniem ogólnopolskiej bazy danych, zawierającej wyniki tych badań , dostępnej publicznie w Internecie; (przeciw – 11,9 %)
- 71,7 % - za wprowadzeniem dotacji zadaniowej, przyznawanej uczelniom , na wdrożenie nowoczesnych systemów zarządzania projakościowego, restrukturyzację procesu kształcenia i badań naukowych, finansowanie kosztów postępowania patentowego oraz tworzenia innowacyjnych spółek typu spin-off, itp.; czyli rozwiązań proponowanych przez MNiSzW i autorów wspomnianych powyżej strategii rozwoju szkolnictwa wyższego i autora niniejszego opracowania; (przeciw – 10,2 %)

- 71,7 % - za pobieraniem opłaty za egzaminy poprawkowe i komisyjne we wszystkich uczelniach; (przeciw – 19,5 %)
- 71,2 % - za wprowadzeniem zachęt ekonomicznych, mobilizujących jednostki organizacyjne do rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności i samofinansowania rozwoju; propozycje idące w tym kierunku zawierały stanowiska: MNiSzW, KRASP, autorów (opracowanych ostatnio) strategii rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce oraz w pełni są zgodne z propozycjami głoszonymi od lat przez autora niniejszego wstępnego raportu; (przeciw – 13,3 %)
- 70,4% - za stworzeniem studentowi, w ramach drożności (mobilności) studiów, możliwości współdecydowania o przebiegu procesu kształcenia oraz uświadomieniem studentowi współodpowiedzialności za podejmowane decyzje; czyli za realizacją ustaleń Procesu Bolońskiego w tym względzie; (przeciw – 20,4 %)

Trzecią grupę, szesnastu proponowanych zmian stanowią te, które uzyskały przeważającą akceptację od 60 % do 69,9 % ankietowanych. Osoby te wypowiedziały się zdecydowanie :

- 69,0 % - za wydzieleniem w planie studiów tzw. „okienek mobilności” - konkretnych semestrów, w których zaplanowane byłyby przedmioty nauczania możliwe do zrealizowania w uczelni zagranicznej oraz wyjazdy w ramach krajowych i międzynarodowych programów wymiany oraz praktyk zawodowych; (przeciw – 15,0 %)
- 67,7 % - za zwiększeniem oferty uczelni studiów prowadzonych w języku angielskim; (przeciw – 16,8 %)
- 66,8 % - za tym, aby uczelniany system zapewnienia jakości kształcenia stanowił jeden z elementów kompleksowego systemu zarządzania jakością w uczelni; (przeciw – 12,8 %)
- 66,4 % - za możliwością wyłaniania rektora uczelni publicznej w drodze konkursu; (przeciw – 26,1 %) przed dwoma laty za takim rozwiązaniem wypowiedało się 40 % badanych;
- 65,5 % - za nadawaniem wyróżniającym się wydziałom statusu tzw. „Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego”, co oznaczałoby przyznanie im dodatkowych, dużych dotacji z budżetu na dalszy rozwój, przez okres 3 – 5 lat; (przeciw – 28,8 %)

- 65,0 % - za stworzeniem systemu zachęt (w tym finansowych) do ubiegania się w wydziałach o certyfikaty, potwierdzające wdrożeniem systemu zapewniającego wysoką jakość kształcenia, nadawane przez akredytowane jednostki certyfikujące; (przeciw – 20,8 %)
- 64,6 % - za premiowaniem uczelni i ich jednostek organizacyjnych za wprowadzanie certyfikowanych, nowych projakościowych systemów, metod, technik i narzędzi zarządzania jakością i zapewnienia jakości kształcenia; (przeciw – 20,8 %)
- 64,2 % - za upowszechnieniem kształcenia doktorantów, nauczycieli akademickich oraz innych pracowników w zakresie przedsiębiorczości, innowacyjności, samofinansowania jednostek organizacyjnych szkół wyższych; (przeciw – 16,8 %)
- 64,2 % - za dostosowaniem misji i celów szkół wyższych oraz ich ofert na rynku usług edukacyjnych i badawczych do oczekiwań zewnętrznych, szczególnie przyszłych pracodawców absolwentów uczelni; (przeciw – 20,4 %)
- 63,7 % - za powiązaniem szkół wyższych z, realizowanymi przez samorządy, wieloletnimi regionalnymi i lokalnymi programami rozwoju w zakresie dydaktyki i badań naukowych; (przeciw – 19,0 %)
- 62,8 % - za zwiększeniem uprawnień i odpowiedzialności jednoosobowych organów uczelni (rektora, dziekana) za działania o charakterze zarządczym oraz zmniejszyć kolegiałość w procedurach zatrudnienia pracowników; (przeciw – 21,7 %)
- 62,8 % - za wspieraniem kształcenia zorientowanego na umiejętności praktyczne studentów I i II stopnia profilu praktycznego oraz za zawodowymi studiami doktoranckimi – III stopnia kształcenia; (przeciw – 25,2 %)
- 62,4 % - za zapewnieniem (formalnym) uznawania akredytacji udzielanym uczelniom w Polsce przez zagraniczne, międzynarodowe agencje akredytacyjne (certyfikujące); (przeciw – 20,4 %)
- 61,9% za możliwością wyłaniania dziekana wydziału uczelni publicznej w drodze konkursu; przed dwoma laty za takim rozwiązaniem wypowiedało się 40 % badanych; (przeciw - 31,9 %)
- 61,5 % - za rozdzieleniem funkcji nadzoru właścicielskiego (którą może pełnić Rada Powiernicza powołana przez Ministra) od zarządzania kształceniem i badaniami naukowymi w uczelni przez rektora; (przeciw – 23,5 %)

- 60,6 % - za przekazaniem uczelniom publicznym prawa samodzielnego kształtowania systemów płacowych w ramach posiadanych środków i nie podlegać przepisom ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w sferze budżetowej; (przeciw – 24,8 %)
- 60,2 % - za tym, aby rektor stał na czele uczelnianego systemu zarządzania jakością i był rozliczany za poprawną realizację i ciągle doskonalenie tego systemu; (przeciw – 21,7 %).

Poparcie w granicach od 50 % do 60 % badanych uzyskało 12 propozycji zmian. Są to rozwiązania, które wprawdzie uzyskały większość bezwzględnej oceny „TAK”, ale nie jest to przewaga tak wysoka jak w powyżej przedstawionych rozwiązaniach. Można ją uznać na tym etapie rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce jako zadowalającą. Oceny te są wyższe niż były przed dwoma laty. Następuje więc zmiany we właściwym kierunku. Jeśli polskie uczelnie mają być konkurencyjne to szybkiej projakościowej zmianie muszą ulec poglądy dotyczące radykalnej poprawy jakości zarządzania. Te proponowane projakościowe zmiany uzyskały kolejno następujący procent głosów na „TAK”:

- 59,7% - w budżecie państw powinna być wyodrębniona tzw. „dotacja projakościowa” na dofinansowanie zadań projakościowych wyznaczonych przez ministra właściwego do szkolnictwa wyższego; (przeciw – 18,6 %)
- 59,7 % - należy kształcić menedżerów projektów badawczych i dydaktycznych w uczelniach oraz objąć tymi szkoleniami w pierwszej kolejności wszystkich nauczycieli akademickich i doktorantów; (przeciw – 24,8 %)
- 59,3 % - należy wdrożyć w uczelni publicznych procedury controllingu strategicznego i finansowego oraz zintegrowany system informatyczny wspomagający zarządzanie kluczowymi obszarami działania; (przeciw – 13,3 %)
- 58,4 % - należy wprowadzić zasady powszechnego czesnego w uczelniach publicznych i nie publicznych, które nie musiałyby jednak pokrywać w całości koszty kształcenia; (przeciw – 26,5 %)
- 58% - przedstawiciele przyszłych pracodawców studentów uczelni powinny brać udział w opracowaniu programów kształcenia oraz w realizacji ustalonego programu; (przeciw – 23,9 %)

- 55,3% - Krajowe Ramy Kwalifikacji powinny uwzględniać poziom i profil kształcenia w poszczególnych obszarach kształcenia oraz zawierać opisy kwalifikacji i wzorcowe efekty kształcenia dla poszczególnych kierunków; (przeciw – 17,3 %)
- 54,9 % - w miejsce, obowiązujących na wyznaczonych kierunkach studiów standardów kształcenia, ustawodawca powinien wprowadzić Krajowe Ramy Kwalifikacji odpowiadające w pełni wymogom Ram Kwalifikacji Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego; (przeciw – 20,8 %)
- 54,9 % - kryteria oceny (akredytacji) programowej i funkcjonalnej powinny uwzględniać także ocenę systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz systemu zarządzania jakością; (przeciw – 26,5 %)
- 54,4 % - dla poprawy jakości zarządzania i funkcjonowania uczelni należy wdrożyć w szkolnictwie wyższym krajowy system benchmarkingu oraz zaangażować polskie uczelnie w polskie i światowe inicjatywy benchmarkingowe; (przeciw – 18,6 %)
- 52,7 % - należy zarządzać uczelnią oprócz na zasadach kompleksowego zarządzania przez jakość (TQM) oraz wymogach modelu znakomitości, stosowanego w Europejskiej i Polskiej Nagrodzie Jakości; (przeciw – 18,6 %)
- 51,3 % - należy rozwijać nauczanie na odległość – programy e-learningowe – we współpracy z samorządem lokalnym i regionalnym oraz pracodawcami zainteresowanymi określonymi kwalifikacjami pracowników; (przeciw – 29,6 %)
- 50,9 % - należy w miejsce studiów niestacjonarnych wprowadzić tzw. „studia przedłużone”, które stosowałyby takie same wymagania i obejmowały taką samą ilość godzin co studia dzienne i trwały dłużej o dwa semestry. (przeciw – 32,7 %)

4. Wyniki badań - część druga kwestionariusza ankiety

Druga część kwestionariusza ankiety obejmowała 21 pytań zamkniętych i jedno otwarte. W tym opracowaniu zostaną przedstawione tylko odpowiedzi na pytania zamknięte. W każdym pytaniu zostało podane ile wariantów ankietowani mogą wybrać i zaznaczyć we wskazanym miejscu znakiem „X”. Pytania różniły się tą wielkością. Każde pytanie w tej części kwestionariusza było propozycją wielowariantowego rozwiązania. Biorący udział w badaniach wybierali i zaznaczali zgodnie z instrukcją, ich zdaniem, słuszny lub słuszne warianty przedstawionych 21 propozycji zmian. Propozycje te należą do działań jakie można dziś podjąć w

ramach jakościowej restrukturyzacji zarządzania szkolnictwem wyższym w Polsce. Ankieta
towani profesorowie i doktorzy, wypełniając kwestionariusz ankiety, głosowali za takim lub
innym wariantem proponowanego rozwiązania; wyrażali swą opinię na temat proponowanych
zmian. Ich opinie powinny być uwzględnione przez Posłów i Senatorów, Sejm i Senat oraz

Rząd, a szczególnie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w nowelizowanej obecnie usta-
wie „Prawo o szkolnictwie wyższym...”.

1. Statut uczelni publicznej powinien być:

- uchwalany przez senat uczelni, któremu przewodniczy rektor (61,5%),
- uchwalany przez radę powierniczą (radę nadzorczą) powołaną przez ministra na wniosek ko-
legium rektorskiego, zaopiniowanego przez senat (15,5 %),
- zatwierdzany przez ministra właściwego do szkolnictwa wyższego na wniosek senatu lub ko-
legium rektorskiego, zaopiniowanego przez senat (13,7 %),
- ustalany przez ministra właściwego do szkolnictwa wyższego w ramach nadzoru właściciel-
skiego (2,7 %).

2. Należy zapewnić samodzielność ekonomiczną (w tym finansową):

- uczelniom (75,7 %),
- wydziałom (65,0 %),
- instytutom (37,2 %),
- samodzielnym katedrom (29,2 %).

3. W ramach przeprowadzanej reformy szkolnictwa wyższego należy

- zwiększyć autonomię uczelni w zakresie zarządzania kadrą akademicką (73,9 %),
- wyeliminować możliwość stosowania mobbingu i zapewnić ochronę interesów osobistych
pracowników (61,9 %),

- wprowadzić przy ocenie rektora /kolegium rektorskiego kryteria efektywności i produktywności (61,1 %),
- wprowadzić przy ocenie pracy naukowej kryteria efektywności i produktywności (58,8 %)
- wprowadzić przy ocenie dziekana/kolegium dziekańskiego kryteria efektywności i produktywności (57,1 %),
- wprowadzić przy ocenie działalności dydaktycznej także kryteria efektywności i produktywności (47,8 %).

4. Szkoły wyższe mogą być własnością:

- państwa (94,7 %),
- prywatnych osób, fundacji, stowarzyszeń i spółek (62,8 %),
- samorządów terytorialnych (60,2 %),
- kościołów i związków wyznaniowych (46,9 %).

5. Bezpłatne , finansowane z budżetu państwa, powinny być studia I, II i III stopnia:

- stacjonarne prowadzone przez uczelnie publiczne (77,0 %),
- stacjonarne prowadzone przez uczelnie niepubliczne (17,7,0 %),
- niestacjonarne prowadzone przez uczelnie publiczne i niepubliczne (11,1 %),
- prowadzone przez kościoły i związki wyznaniowe (8,8 %).

6. Uczelnie publiczne powinny zostać podporządkowane zasadom:

- porządku publicznego i pozostawiać wyłączone spod upadłości (56,2 %),
- statusu zarządu umożliwiającego ich bankructwo – takim samym jak uczelnie niepublicznych (23,9 %),
- innym (19,9 %).

7. Równolegle powinny działać następujące typy szkół wyższych realizujących odmienną misję uczelni:

- uczelnie akademickie, łączące badania naukowe z dydaktyką (91,6 %)
- uczelnie zawodowe pełniące przede wszystkim funkcje dydaktyczne (72,1 %)
- uczelnie badawcze, dla których pierwszoplanowe będą zadania badawcze (42,9 %),
- uczelnie dydaktyczne, realizujące programy multidyscyplinarne - ogólnorozwojowe (42,9 %).

8. W miejsce obecnych dyplomów państwowych potwierdzających ukończenie studiów wyższych należy:

- wprowadzić dyplomy sygnowane godłem państwowym jak i godłem szkoły wyższej - dyplom jednocześnie państwowy i szkoły wyższej (46,9 %),
- niczego nie zmieniać i pozostawić jako dyplomy państwowe (25,2 %),
- wprowadzić dyplomy sygnowane godłem szkoły wyższej - dyplom uczelni (19,9 %),
- brak zdania (8,4 %).

9. Nauczyciel akademicki powinien mieć prawo do zaliczenia go do minimum kadrowego:

- jednego kierunku studiów w jednej uczelni – w sumie dwa uprawnienia, po jednym uprawnieniu dla I i II stopnia kształcenia (37,6 %),
- dwóch kierunków studiów w jednej uczelni lub po jednym kierunku studiów w dwóch uczelniach, w sumie trzy uprawnienia – dwa dla I stopnia oraz jeden dla II stopnia (31,9 %),
- dwóch kierunków studiów w dwóch uczelniach – w sumie cztery uprawnienia – dwa dla I stopnia i dwa dla II stopnia kształcenia (20,8 %),
- brak stanowiska (9,7 %).

10. Tryb w jakim powinny odbywać się studia wyższe:

- jednolite studia magisterskie – tradycyjne (59,3 %),
- studia doktoranckie, wymagające przejścia procesu kwalifikacji – tradycyjne (57,5 %),
- studia I stopnia – inżynierskie lub licencjackie (50,4 %),
- studia II stopnia – magisterskie, wymagające przejścia procesu kwalifikacji (49,1 %),
- studia III stopnia – doktoranckie wymagające przejścia procesu kwalifikacji (44,7 %),

- studia typu „Y” (27,9 %),
- studia zintegrowane I i II stopnia nie wymagające procesu kwalifikacji na II stopień (22,1 %),
- studia zintegrowane II i III stopnia nie wymagające procesu kwalifikacji na III stopie (6,2 %).

11. Właściwy model docelowy szkoły wyższej wybrany z czterech scenariuszy OECD ewolucji szkolnictwa wyższego:

- uczelnie umiędzynarodowione, przyjmujące postać sieci współpracujących ze sobą instytucji naukowych, studentów oraz innych interesariuszy- np. sfery biznesu (25,7 %),
- „tradycyjne szkoły wyższe”zorientowane na realizację misji, celów i zadań krajowych oraz lokalnych; z obawy przed globalizacją odchodzą od internacjonalizacji (23,5 %),
- szkoły wyższe zorientowane na na tzw. „nową odpowiedzialność publiczną”; dążą do wzrostu efektywności zarządzania uczelnią jako instytucją życia publicznego (14,6 %),
- szkoły wyższe postrzegane jako otwarte sieci (10,6 %),
- szkoły wyższe funkcjonujące w pełni na zasadach rynkowych (7.1 %),
- brak stanowiska (18,6 %).

12. Jakość kształcenia powinna być oceniana (definiowana) przede wszystkim przez pryzmat :

- dorobku naukowego zatrudnionych w uczelni i na wydziale nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na danym kierunku studiów – czyli potencjał naukowy (41.2 %),
- efekty kształcenia osiągniętych przez absolwentów po ukończeniu studiów, zdolnych sprostać wymaganiom XXI wieku – czyli efekty praktyczne kształcenia (32,3 %),
- tytułów i stopni naukowych zatrudnionych na uczelni nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na danym kierunku studiów – czyli wymagania formalne (18.1 %),
- brak stanowiska (8,4 %).

13. Studia I stopnia – inżynierskie i licencjackie powinny:

- dostarczyć studentom ogólnego przygotowania do podjęcia pracy, w trakcie której będą w stanie szybko zdobyć umiejętności i kompetencje niezbędne na danym stanowisku pracy (31,4 %),
- dostarczyć studentom wiedzy umożliwiającej płynne kontynuowanie studiów II stopnia na tym samym kierunku studiów (23,8 %),
- mieć charakter zawodowy, czyli przygotować studentów do wykonywania określonego zawodu po ukończeniu danych studiów (20,8 %),
- dostarczyć studentom wiedzy ogólnej umożliwiającej im kontynuowanie studiów II stopnia na dowolnym kierunku studiów (15,0 %).

14. Aktualna sytuacja ekonomiczna uczelni, zarówno publicznych, jak i niepublicznych, obecnie wymaga:

- zwiększenia nakładów państwa i samorządów terytorialnych na szkolnictwo (73,0 %),
- wiązania wysokości przyznanych środków publicznych z wynikami działalności naukowej i dydaktycznej (54,0 %),
- przyznanie uczelniom publicznym większej autonomii w zakresie zarządzania finansami, niż ma to miejsce obecnie (51,3%),
- zachęcania uczelni do zróżnicowania i poszukiwania nowych źródeł finansowania (50,0 %),
- wprowadzenie kryteriów efektywności w ocenie pracy naukowej i dydaktycznej (43,4 %),
- uruchamianie przedsięwzięć patronackich i publiczno-prawnych z instytucjami naukowymi, przedsiębiorstwami i bankami oraz władzami regionalnymi (40,7 %),
- zapewnienie wydziałom i instytutom samodzielności ekonomicznej (38,5 %),
- szczególnego wsparcia przedsiębiorczości i innowacyjności pracowników uczelni (37,2 %).

15. Szkoła wyższa programując swą działalność i podejmując działalność i podejmując decyzje dotyczące kontynuowania bądź zaniechania lub uruchamiania i rozwijania określonej działalności edukacyjnej, badawczej i doradczej powinna się kierować:

- realizacją swojej misji, kreacją otoczenia i jego potrzeb oraz tworzenia intelektualnej wartości dodanej (77,4 %),
- kształtowaniem się popytu na swoje usługi edukacyjne i badawczo doradcze (56,2 %),

- jednoczesnym godzeniem konieczności realizacji misji i celów szkoły wyższej z potrzebami interesariuszy i ich współdziałania w tworzeniu oferty usług edukacyjnych i badawczych (49,6 %),
- dostosowaniem oferty usług edukacyjnych, badawczych i doradczych do stanu i struktury aktualnego zatrudnienia nauczycieli akademickich i pozostałych pracowników (21,2 %),
- wzrostem przychodów w celu zapewnienia środków na podwyżkę wynagrodzeń (16,4 %),
- maksymalizacją zysku i nadwyżki ekonomicznej w długim czasie wypracowanej z uczelni na inne cele (6,6 %).

16. Do najważniejszych zadań, jakie stoją obecnie przed szkołą wyższą zaliczyć można:

- wzrost poziomu jakości kształcenia mierzony jego efektami (76,5 %),
- wzrost wynagrodzeń pracowników (62,4 %),
- likwidacja przypadków patologii w postępowaniu przełożonych i podwładnych oraz doktorantów i studentów (46,0 %),
- szybki rozwój kadrowy uczelni poprzez przygotowanie doktorantów i habilitacji oraz wzrost ich jakości (44,2 %),
- powiększanie większej ilości i wartości grantów ministerialnych i unijnych (42,5 %),
- wzrost ilości publikacji wysoko ocenianych za granicą (42,5 %),
- wzrost funduszy stypendialnych dla studentów i doktorantów wyrównujący dostęp do kształcenia i nauki osobom o różnym statusie materialnym (36,7 %),
- radykalne podniesienie miejsca polskich uczelni w rankingu światowym (35,4 %),
- przeprowadzenie w uczelniach projakościowej restrukturyzacji zarządzania (35,0 %),
- wzrost przedsiębiorczości, innowacyjności i kreatywności pracowników uczelni, szczególnie nauczycieli akademickich (31,9 %),
- wzrost ilości studentów zagranicznych (31,0 %).

17. Badania naukowe w uczelniach publicznych i niepublicznych powinny być finansowane:

- ze środków publicznych w drodze otwartych i przejrzystych konkursów (66,4 %),

- ze środków pomocowych Unii Europejskiej i różnych fundacji w formie grantów przydzielonych w drodze konkursów (61,9 %),
- z darowizn i subwencji sponsorów zewnętrznych, np.: przemysł, banki (45,1 %),
- ze środków budżetowych na zasadach obowiązujących obecnie (41,2 %),
- ze środków jakimi dysponują samorzady terytorialne (36,7 %),
- ze środków prywatnych, własnych uczestniczących w badaniach, na zasadzie samofinansowania (27,4 %),
- z 80 % środków budżetu państwa i środków unijnych przeznaczonych na dofinansowanie badań naukowych prowadzonych przez 20 % uczelni, najlepiej ocenianych przez ministra i komitet naukowy wybranych przez uczelnie i profesorów (25,2 %),
- z nadwyżki ekonomicznej uzyskanej przez zespoły badawcze z wykonanych programów, przeznaczonej na finansowanie innych badań (23,9 %),
- z nadwyżki ekonomicznej, uzyskanej przez instytuty, katedry i zakłady z działalności dydaktycznej (studia podyplomowe, kursy) i doradczej, przeznaczonej na finansowanie ich badań naukowych (23,0 %). Z takiej nadwyżki ekonomicznej uzyskanej przez mały Zakład Ekonomii Stosowanej są finansowane te badania, których niniejszy, wstępny, roboczy raport z badań dotyczy.

18. Wzrost nakładów na badania naukowe i wzrost ich efektywności w uczelniach można osiągnąć poprzez :

- dostosowanie możliwości badawczych uczelni i zainteresowań naukowych pracowników do struktury popytu na rynku na realizację konkretnych programów naukowo-badawczych (49,1 %),
- wprowadzenie na uczelniach systemu badań naukowych prowadzonych przez zespoły badawcze tworzone do realizacji konkretnych tematów, spośród pracowników różnych jednostek organizacyjnych uczelni oraz z zewnątrz (48,7 %),
- zapewnienie samodzielności finansowej zespołom badawczym w realizacji konkretnych programów badawczych, finansowanych przez partnerów zewnętrznych, np.: Unia Europejska, przemysł, państwo, samorząd (47,8 %),

- zobowiązanie wszystkich nauczycieli akademicki przez władze uczelni do ubiegania się o granty badawcze , stworzenie im warunków do występowania o granty oraz przygotowanie ich do tego działania (46,5 %)
- wzrost samodzielności ekonomicznej katedr i zakładów w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na badania naukowe i ograniczenie do minimum narzutów kosztów pośrednich na rzecz uczelni, wydziałów, instytutów do poziomu merytorycznie uzasadnionego rzeczywistymi kosztami (38,5 %)
- rozwinięcie zarobkowej działalności edukacyjnej oraz (studia podyplomowe, kursy) oraz doradczej w uczelni w celu uzyskania nadwyżki ekonomicznej przeznaczonej na rozwój badań naukowych pracowników katedr, zakładów, które te zajęcia prowadziły i organizowały (25,2 %).

19. Uczelnia , która przez kilka lat odnotowała straty netto i nie wprowadziła skutecznego programu naprawczego:

- powinna utracić samodzielność i być włączona w skład innej uczelni publicznej (24,5 %),
- powinna być poddana restrykcjom ze strony ministra właściwego do szkolnictwa wyższego, polegającym na zawieszeniu dotychczasowego rektora , ograniczeniu uprawnień senatu w sprawach ekonomicznych na okres 3 lat i przekazanie ich osobom powołanym przez ministra do pełnienia funkcji rektora o szczególnych uprawnieniach (24,5 %),
- powinna być oddana pod nadzór komisarza mianowanego przez ministra (16,8 %)
- powinna być rozwiązana, czyli zlikwidowana (11,1 %),
- powinna ulec prywatyzacji (5,8%),
- brak stanowiska (11,5 %).

20. W budżecie szkolnictwa wyższego należy wyodrębnić tzw. „dotację projakościową”, czyli środki na dofinansowanie zadań projakościowych przez okres 3 lat, przeznaczoną na:

- dofinansowanie podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni posiadających ocenę wyróżniającą na podstawie opinii Komisji Akredytacyjnej oceniającej jakość kształcenia (49.6 %),
- dofinansowanie jednostek organizacyjnych mających status Krajowego Narodowego Ośrodka Wiodącego, jednostki wyróżniającej się naukowo (41,2 %),

- finansowanie zwiększenia wysokości stypendiów doktoranckich dla najlepszych doktorantów (30,1 %),
- dofinansowanie podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni w zakresie wdrażania systemów poprawy : zapewnienie jakości kształcenia oraz Krajowe Ramy Kwalifikacji (23,5 %),
- dofinansowanie wdrożenia systemu zarządzania jakością i dążenia do doskonalenia działalności w uczelniach (20,8 %),
- finansowanie zadań związanych z kształceniem uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich prowadzonych w uczelniach niepublicznych (15,0 %).

21. Zarządzanie w uczelniach powinno ewaluować – od obecnego, kolegialnego, nierynkowego sposobu zarządzania do nowoczesnych, zinstytucjonalizowanych form zarządzania menedżerskiego, opartego na prawach rynku usług edukacyjnych i badawczych Europy i Świata:

- ewolucyjnie (stopniowo) szybko (43,8 %),
- ewolucyjnie (stopniowo) wolno (24,8 %),
- zmienić się nieznacznie (12,8 %),
- rewolucyjnie (6,6 %),
- brak stanowiska (11,9 %).

5. Wnioski

1. Uzyskane wyniki z dotychczasowej realizacji I etapu badań potwierdziły realizację wszystkich przyjętych celów zawartych w punkcie 1: „A - zebranie opinii profesorów i doktorów”.
2. Cele zawarte w punkcie „B” i „C”, dotyczące przeprowadzenia ocen syntetycznych oraz opracowania założeń konstruowania modelu projakościowej restrukturyzacji zarządzania w szkolnictwie wyższym zostanie dokonane po zamknięciu badań ankietowych.
3. Biorący udział w badaniach profesorowie i doktorzy potwierdzili słuszność większości proponowanych zmian w projakościowej restrukturyzacji zarządzania w szkolnictwie wyższym w Polsce, które były zaproponowane w przedstawionych w punkcie 1A niniejszego raportu.

4. Ankietowani profesorowie i doktorzy jednoznacznie opowiedzieli się przeciw czterem propozycjom, które w przedstawionej formie nie powinny znaleźć się w noweli ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym...”:

- **80,5 % badanych jest przeciw obniżaniu poziomu jakościowych wymagań przy określaniu minimum kadrowego niezbędnego do uruchomienia kierunku studiów**, np. zastąpienie jednego profesora dwoma doktorami, jednego doktora dwoma magistrami; (za tylko 9,3 %) jest to kolejna propozycja MNiSzW obniżenia wymogów stawianych uczelniom niepublicznym, w przeszłości do uruchomienia kierunku studiów licencjackich konieczne było zatrudnienie 4 profesorów, obecnie za sprawą MNiSzW potrzeba tylko trzech, a ministerstwo proponuje obniżenie tego limitu do 2 profesorów, w zamian za doktorów, którzy zastąpią profesorów i magistrów, którzy zastąpią doktorów; ten skandal personalny spowoduje, że będzie mogła powstać tzw. „szkoła wyższa” w każdej gminie, o poziomie szkoły pomaturalnej.

- **69,0% ankietowanych jest przeciw stworzeniu możliwości, aby rektorem uczelni publicznych mógł zostać doktor bez habilitacji**; (za – tylko 23,5 %) praktyki tego rodzaju, występujące w uczelniach niepublicznych nie przyniosły jak dotychczas pozytywnych następstw (poza nielicznymi przypadkami);

- **52,7 % badanych profesorów i doktorów jest przeciw rozszerzeniu dotychczasowych kompetencji Państwowej Komisji Akredytacyjnej**, polegającej dotychczas na ocenie programowej kształcenia na danym kierunku studiów (po zmianie nazwy Polskiej Komisji Akredytacyjnej) o ocenę instytucjonalną funkcjonowania (w tym zarządzania jakością) wydziałów i instytutów; (za – tylko 39,8 %). Zgodnie z wymogami Procesu Bolońskiego, zaakceptowanymi przez Unię Europejską tzw. agencje zewnętrznego zapewnienia jakości powinny „regularnie podejmować działania w zakresie zewnętrznego zapewnienia jakości na szczeblu instytucjonalnym lub programowym. Ponadto instytucje te powinny być niezależne od instytucji szkolnictwa wyższego, władz państwowych (np. MNiSzW) oraz nie podlegać wpływom zainteresowanych stron (np. rektorów, którzy są oceniani, zrzeszonych w KRASP). Z powyższego wynika, że instytucje dokonujące oceny (akredytacji) programowej kształcenia powinny być różne od tych które zajmują się certyfikującą (oceną) systemów zapewnienia jakości, czyli zarządzania jakością. W Polsce powinno powstać kilka niezależnych, zarejestrowanych agencji zewnętrznego zapewnienia jakości, i akredytujących systemy zarządzania jakością (zapewnienia jakości) w szkołach wyższych. **Polska Komisja Akredytacyjna nie może mieć tu zagwarantowanego ustawowo monopolu.**

- **48.2 % ankietowanych jest przeciw komercjalizacji i prywatyzacji szkół wyższych poprzez uprawnienie uczelni publicznych do zmiany statusu na niepubliczne uczelnie skar-**

bu państwa, działające pod nadzorem rady powierniczej, powołanej ministra właściwego do szkolnictwa wyższego; (za – tylko 27,9 %). Profesorowie i doktorzy nie widzą w dostatecznym stopniu, możliwości bankructwa państwowych i samorządowych szkół wyższych i podzielenia przez te uczelnie losu polskich stoczni.

5. Ponadto, negatywnie odnieśli się także ankietowani nauczyciele akademicy do kolejnych pięciu propozycji, co do których liczba ankietowanych wypowiedzających się na „TAK” była wyższa od liczby osób, które wypowiedziały się na „NIE”, ale nie przekraczała 50 % wszystkich badanych; stało się to za sprawą dużej liczby osób, które wstrzymały się od głosu i wybrały opcje - „Nie wiem lub Nie mam zdania”. Oznacza to, że te propozycje nie zostały zaakceptowane przez badanych profesorów i doktorów. (strona 6 – 7 niniejszego raportu)

6. Znakomita większość propozycji zawartych w pytaniach pierwszej części kwestionariusza została przyjęta przez badanych profesorów i doktorów pozytywnie. W przypadku 43 propozycji więcej niż 50 % badanych wybrało odpowiedź „TAK”.

- Najbardziej zgodni byli ankietowani udzielając odpowiedzi na te pytania, które uzyskały ponad 80 % odpowiedzi: „TAK”. Oznacza to, że znakomita większość badanych wypowiedziała się tak samo, w siedmiu kwestiach. (strona 7 – 8 niniejszego raportu)

- Kolejne siedem propozycji, zawartych w wspomnianych powyżej strategiach rozwoju szkolnictwa wyższego, w proponowanej noweli ustaw związanych ze szkolnictwem wyższym oraz ustaleniami Procesu Bolońskiego i Unii Europejskiej uzyskało wysoką akceptację od 70 % do 80 % poparcia ze strony ankietowanych profesorów i doktorów. (strona 8 – 9 niniejszego raportu)

- Trzecią grupę, proponowanych szesnastu zmian, stanowią te, które uzyskały przeważającą akceptację od 60 % do 69,9 % ankietowanych. (strona 9 – 11 niniejszego raportu)

- Poparcie w granicach od 50 % do 60 % badanych uzyskało 12 propozycji zmian. Są to rozwiązania, które wprawdzie uzyskały większość bezwzględnej oceny „TAK”, ale nie jest to przewaga tak wysoka jak w powyżej przedstawionych rozwiązaniach. Można ją uznać na tym etapie rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce jako zadowalającą. Oceny te są wyższe niż były przed dwoma laty. Następuje więc zmiany we właściwym kierunku. Jeśli polskie uczelnie mają być konkurencyjne, to szybkiej pro jakościowej zmianie muszą ulec poglądy dotyczące radykalnej poprawy jakości zarządzania. (strona 11 – 12 niniejszego raportu)

7. Większość badanych profesorów i doktorów akceptuje to, że: (strona 13 – 21 niniejszego raportu)

- statut w uczelniach publicznych był uchwalany przez senat;

- należy zapewnić samodzielność uczelniom i wydziałom;
- w ramach przeprowadzanej reformy szkolnictwa wyższego należy zwiększyć autonomię uczelni w zakresie zarządzania kadrami akademicką i wyeliminować możliwość stosowania mobbingu i zapewnić ochronę interesów osobistych pracowników;
- szkoły wyższe mogą być własnością państw, prywatnych osób, stowarzyszeń, i spółek oraz samorządów terytorialnych;
- bezpłatne, finansowane z budżetu państwa powinny być studia I, II i III stopnia;
- uczelnie publiczne powinny zostać podporządkowane zasadom porządku publicznego i być wyłączone spod upadłości;
- powinny działać uczelnie akademickie i zawodowe;
- studia wyższe powinny odbywać się w trybie, kolejno: tradycyjnych jednolitych studiów magisterskich i studiów doktoranckich oraz studiów I stopnia i II stopnia ale wymagające przejścia procesu kwalifikacji;
- aktualna sytuacja ekonomiczna wszystkich uczelni wymaga przede wszystkim zwiększenia nakładów państwa i samorządów terytorialnych na szkolnictwo oraz powiązania wysokości przyznanych środków publicznych z wynikami działalności naukowo-dydaktycznej i przyznania uczelniom publicznym większej autonomii w zakresie zarządzania finansami, niż ma to miejsce obecnie;
- szkoła wyższa programując swą działalność badawczą, edukacyjną i doradczą powinna kierować się, kolejno: realizacją swej misji, kreacją otoczenia i jego potrzeb, tworzeniem intelektualnej wartości oraz kształtowaniem się popytu na swoje usługi badawcze, edukacyjne i doradcze;
- do najważniejszych zadań, jakie stoją obecnie przed szkołami wyższymi należy wzrost poziomu jakości kształcenia mierzony jego efektami oraz wzrost wynagrodzeń pracowników;
- badania naukowe w uczelniach publicznych i niepublicznych powinny być finansowane głównie ze środków publicznych oraz unijnych w formie grantów, w drodze otwartych przejrzystych konkursów;
- uczelnie powinny stwarzać warunki do pozyskiwania większych środków na badania naukowe i zwiększenia ich efektywności poprzez poprawę jakości zarządzania dydak-

tyką, badaniami, finansami, i pracownikami oraz wzrost przedsiębiorczości i samodzielności finansowej jednostek organizacyjnych;

- w budżecie szkolnictwa wyższego należy wyodrębnić tzw. „dotacje projakościową” przeznaczoną na dofinansowanie projakościowej restrukturyzacji uczelni i rozwój badań i wzrost jakości kształcenia,
- zarządzanie w uczelniach powinno ewaluować szybko od obecnego, kolegialnego, nierynkowego sposobu zarządzania do nowoczesnych zinstytucjonalizowanych form zarządzania menedżerskiego, opartego na prawach rynku usług edukacyjnych i badawczych Europy i Świata.

8. Na pozostałe pięć pytań części drugiej kwestionariusza ankiety nie uzyskano, w żadnym wariancie odpowiedzi, większości bezwzględnej lub radykalnie przeważającej, dlatego też nie zostały one powyżej przedstawione; są to odpowiedzi na pytania: 9, 11, 12, 13 i 19.

9. Te, przedstawione w niniejszym raporcie, absolutnie niezależne badania ankietowe są obecnie kontynuowane w Polsce. W roku 2011 będą prowadzone także w uczelniach: Ukrainy, Niemiec i Rosji. Zamknięcie badań nastąpi 30.03.2011 roku. Równolegle zostaną przeprowadzone badania ankietowe wśród studentów: Polski, Ukrainy, Niemiec i Rosji, które także zakończą się 30.03.2011 roku.

Pobrano z portalu
<http://tadeusz.wawak.pl>